

آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

ایران در اشغال

اسنادی از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ توسط متفقین

سوم شهریور ۱۳۲۰

بنقل از فرزندکان

در سال ۱۹۴۱ سیدری (۱۳۲۰ هجری شمسی) وضع متفقین در جنب جبهه (روم باستان) بود.

بود، و تنها راهی که برای رسیدن به کسروی به روی آنها باز بود راهی ایران بود. متفقین

برای تقض بکسری ایران و استفاده حیاتی از این راهها و در نتیجه باغ ایران در صدر بانه جوی

برآمدند. در ۲۸ تیر ۱۳۲۰ هجری شمسی (= ۸ روستا ۱۹۴۱) هر یک از روستا

شوروی و انگلستان و در داشت تسلیم وزارت خاصه ایران کردند و در داشت

به خطرات سترگ و بنج دالمانهای مقیم ایران افسار شده و اخراج آنها از ایران خواسته

شده بود. در همین در داشت در همین بانه در ۲۵ مرداد تسلیم شد. با اینکه ایران

بکسری خود را نمیسید کرد در ساعت ۴ بعد از نیمه شب ۳ شهریور، در حاکمیت نمایندگان

شوروی و انگلستان و همین در داشت خود را تسلیم کردند و این دولت به ایران

نیرو فرستادند، تا در کان بر تپانیا کشتیهای ایران را در بندر سن هپور بمباران و جیبی

را متحول کردند، و در بندر سن هپور و اهواز و آبادان نیرو پیاده کردند، از راه خالقین

و قصر شیدین نیز شروع به تعرض در داخل خاک ایران کردند. نیروهای شوروی

نیز از راه جبهه و ماکو و نقاط دیگر مرزی و سواحل دریای خزر به داخل ایران هجوم آوردند.

و قایمی که پس از حاشه سم شهر پور سرپای روی داد از این قرار است . در ۵ شهریور
 دولت منصور استعفا داد و محمد علی فروغی به تخت وزیر منصوب شد . دولت جدید
 به نبردهای ایران دستور ترک مقاومت داد (۶ شهریور) . ۲۵ شهریور رضاشاه
 پهلوی را به جانشینی خود تعیین نمود ، و خود با خاندان سلطنتی عازم اصفهان شد . (۲۶)
 شهریور نبردهای متجاوزه برخلاف وعده قبلی ، وارد تهران شدند . بعد از پیمان سرکانه ای
 میان ایران و انگلستان و شوروی به تصویب مجلس شورای ملی رسید (۶ بهمن ۱۳۲۰)
 که در آن دولتین متجاوز تعهد کردند که تمامیت ارضی و حق حاکمیت ایران را محترم بماندند
 و در طی شش ماه پس از پیمان جنگ نیروهای خود را از ایران خارج کنند .
 مگر ای ایران به متفقین در سر نوشت جنگ تأثیر محسوسه داشت . راهها و راه آهن
 و پیرایه حمل و نقل و خطوط ارتباطی ایران در اختیار متفقین قرار گرفت ،
 وجود نیروهای بیگانه در ایران وضع اقتصادی کشور را متزلزل کرد و دوران آشفته پدید
 آورد که بعد از پیمان جنگ هم ادامه یافت . و آنکه ایران رسماً تحت اشغال
 نبود ، مردم ایران تقسیم کشور را بین روسیه و انگلستان به چشم دیدند . و این

(۳)

گیردار، دولت شوروی در شهریور ۱۳۲۳ هجری شمسی تقاضای امتیاز نفت در شمال
ایران کرده و این امر نیز به کشمکشها و تشکیلات داخلی افزود. سرانجام قانون
ممنوعیت دولت از مذاکره و عقد قرارداد راجع به امتیاز نفت با خارجی ها به تصویب
مجلس شورای ملی رسید (۱۱ آذر ۱۳۲۳)
کشور ایران در آئین با تفقین گرفتن ارضای طلبه اجتماعی و اقتصادی و سیاسی که
که حتی «سیت ارضی آن را به قحطی همراه انداخت ، دولت شوروی نیز در جای نهمه خود
در باب تخلیه ایران کوتاهی کرد .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۱

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۲۵ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی پس از استعفا و کناره‌گیری از مقام سلطنت تهران را بقصد اصفهان ترک کردند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۴۹

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۲۵ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

فروغی نخست وزیر در مجلس شورایی ملی حضور یافت و متن استعفا نامه اعلیحضرت رضا شاه پهلوی و تفویض سلطنت را به والا حضرت ولیعهد بدین شرح قرائت نمود :

" نظر بر اینکه من همه قوای خود را در این چند سال بمصرف امور کشور کرده و ناتوان شده ام حس میکنم که اینک وقت آن رسیده است که یک قوه و پیکر جوان تری بکارهای کشور که مراقبت و ائتم لازم دارد بپردازد و اسباب سعادت و رفاه ملت را فراهم آورد . بنابراین امور سلطنت را به ولیعهد و جانشین خود تفویض نمودم و از کارها کناره گیری کردم . از امروز که بیست و پنج شهریور ماه سال ۱۳۲۰ (۲۵۰۰) است عموم ملت از کشوری ولشگری ولیعهد و جانشین قانونی مرا باید به سلطنت بشناسند و آنچه از پیروی مصالح کشور نسبت بمن می کردند نسبت بایشان منظور دارند .

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکرو فیلم ۰۰۱-۰۴۵۰

شماره صفحه : ۰۹۵۴-۹۵۴

مجموعه ۲-۰۰۷

تاریخ خبر : ۲۶ شهریور ۱۳۵۰

متن خبر

ساعت چهار و نیم بعد از ظهر اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه و مین تاجدار خاندان - پهلوی برای اجرای آئین سوگند بمجلس شورای ملی تشریف فرما شدند و سوگند نامه خدمت مملکت و مملکت و وفاداری به قانون اساسی و اصول مشروطیت را باین شرح قرائت فرمودند :

" بسمه تعالی

من ، خداوند قادر متعال را گواه گرفته ، به کلام اله مجید و به آنچه در نزد خدا محترم است قسم یاد میکنم که تمام عمر خود را مصروف حفظ استقلال ایران نمودم ، حدود مملکت و حقوق ملت را محفوظ و محروس بدارم . قانون اساسی و مشروطیت ایران را نگهبان و برطبق آن و قوانین مقرر سلطنت نمایم و در ترویج مذهب جعفری اثنی عشری سعی و کوشش نمایم و در تمام اعمال و افعال ، خداوند عز و شانه را حاضر و ناظر دانسته منظوری جز سعادت و عظمت دولت ایران نداشته باشم ، و از خداوند متعال در خدمت بترقی ملت ایران توفیق میطلبم و از ارواح طیبه اولیای اسلام استمداد مینمایم "

شاهنشاه پس از ادا سوگند ، بیاناتی در زمینه اصول مشروطیت و تفکیک قوا و همکاری داعم بین دولت و مجلس ایراد فرمودند .

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۳

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۲۸ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

فرمان عفو عمومی از جانب اعلیحضرت همایون شاهنشاه صادر گردید و بلافاصله در اجرای فرمان شاهانه گروهی از زندانیان سیاسی و غیر سیاسی آزاد شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۴

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۳۰ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

محمد علی فروغی نخست وزیر اعضاء دولت را به این شرح به پیشگاه شاهنشاه معرفی کرد :

سازمان شاه و شاهزادگان
جمهوری اسلامی ایران

وزیر امور خارجه	علی سهیلی
وزیر جنگ	سرلشکر احمد نخجوان
وزیر کشور	سرلشکر امان اله جهانبانی
وزیر دارائی	مشرف نفسی
وزیر دادگستری	مجید آهی
وزیر فرهنگ	عیسی صدیق
وزیر پست و تلگراف و تلفن	حمید سیاح
وزیر راه	محمد سجادی
وزیر بازرگانی و اقتصاد	عباسقلی گلشائیان
وزیر پیشه و هنر	علی اصغر حکمت
وزیر کشاورزی	علی اکبر حکیمی
وزیر بهداری	اسمعیل مرآت

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۵

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۳۰ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

مجید آهی وزیر دادگستری متن نامه اعلیحضرت رضاشاه پهلوی را در مورد واگذاری کلیه اموال منقول و غیر منقول معظم له به پادشاه جدید ایران در مجلس شورای ملی قرائت کرد و اعلام نمود که اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی نیز کلیه اموال و دارائی و کارخانجاتی را که از طرف پدر تاجدارشان بایشان واگذار شده بود بمنظور ترقی و تعالی کشور بعلت و دولت ایران اعطاء فرموده اند .

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۶

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۳۱ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی با تمام اعضای خانواده سلطنتی از اصفهان
بطرف یزد حرکت کردند تا از آنجا بکرمان عزیمت نمایند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۷

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۳۱ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

کلیه هیئت های سیاسی ولت های خارجی مقیم تهران در کاخ مرمر حضور یافتند و
بوسیله علی سهیلی وزیر امور خارجه به پیشگاه شاهانه معرفی شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۹

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۳ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی و خانواده سلطنتی از کرمان به سیرجان وارد

شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۰۴۶۰

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۴ مهر ۱۳۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی و خانواده سلطنتی از سیر جان بسوی بندرعباس

حرکت کردند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۶۶۱

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۴ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

شاهنشاه مقرر فرمودند هیئتی از اشخاص مطلع و بی غرض مأمور شوند تا اگر کسانی نسبت به املاک پهلوی ادعای غبنی داشته باشند از املاک فوق رفع ادعا شود و موجبات نقل و انتقال آن بصاحبانشان فراهم گردد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۶۲

شماره صفحه : _____

مراجع : _____

تاریخ خبر : ۵ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

اعلی حضرت رضاشاه پهلوی بندرعباس را با کشتی پستی موسوم به "بندرا" ترك
کردند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۶۳

شماره صفحه :

موضوع :

تاریخ خبر : ۶ مهر ۱۳۰۰

متن خبر

آغاز سلطنت اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی بوسیله تلگراف بسلطین و رؤسای
جمهوری و رؤسای کشورهای خارجی اعلام گردید .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۰۴۶۵

شماره صفحه :

مراجع :

تاریخ خبر : ۷ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

فروغی نخست وزیر قبل از تشکیل جلسه علنی مجلس شورای ملی گزارشی از وضع
اداری نقدی اعلیحضرت رضاشاه پهلوی در مداخل و خارج کشور و همچنین
جواهرات سلطنتی و پشتوانه اسکناس با طایع نمایندگان رسانید .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۷۶

شماره صفحه :

موضوع :

تاریخ خبر : ۲۷ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

اعلی حضرت رضاشاه پهلوی و همراهان بجزیره موریس واقع در ۶۰۰ کیلومتری جزیره
ماراگاسکار وارد شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

بخشنامه توقف احداث ساختمان و راه توسط سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها در کشور - ۵ مرداد ۱۳۲۰

وزارت دارائی

دفتر وزیر

تاریخ ماه ۱۳۱

شماره ضمیمه

محرمانه - مستقیم

برحسب فرمان مطاع شاهانه مقرر است کارهای ساختمانی املاک و راه و غیره در مرکز و شهرستانها موقوف گردد و چنانچه محسوس باشد متعین در ظرف پانزده روز موقوف گردد - البته مقصود از توقف این است که عملی را هم اگر مستخدم موقوف دارند در نهایت وقت رجا به دها ~~توقف~~ مسکن خود بازگشت نمایند.

در مورد ساختمانهای املاک :

۱- گستران بیست عمل در رانها کار میکنند مستور نماید مأمورین مربوطه یکجا حساب در مستور آنها را و این عمل را امر می کنند.

۲- پیشتر از بیست تا سیصد عمل در رانها کار میکنند روزی سی تا چهل عمل را با پرداخت مستور در معوقه مرخص نمایند.

در مورد ساختمانهای مقاطعه در مستور نماید مشغول را بمقتضای کارها حالی نمایند تا به پایان تمام شود اینها و مقاطعه کارهای جزو آنها با پرداخت تمام در مستور عمل را امر می کنند.

بدیهی است بهای سیاهه های تحویل کار آنها باید موقعی پرداخت شود که بوسیله بازرسی در کار آنها معلوم شود عملها از آنها بستانکاری ندارند و اگر برای پرداخت در مستور معوقه باید تبال وجه در نهایت دارند مستور خواهند نمود مأمورین پرداخت مراقبت نماید از همان وجه در مستور معوقه عملها پرداخت شود.

بخزانه داری کل در مستور داده شده است تا حدی که برای پرداخت در مستور ملجبات احتیاج بپول هست از محل حوالجات مربوطه وجه با اختیار اداره حسابداری آن وزارتخانه بگذارد.

کلیل وزارت دارائی

در تفریبات که در این بخشنامه - شماره ۱۱۱۱ - ذکر شده است

۲۰/۵/۴

پخش اعلامیه تحت عنوان ایرانیان علیه آلمان‌ها توسط متفقین - ۴ شهریور ۱۳۲۰

ایرانیان!

هزارها آلمانی در خاک شما هستند اینها به تدبیر بمقامات مهمی در صناعت
حائز گشته اند و فقط منتظر يك كلمه از هیتلر هستند كه منابع اصلی مالیه
شمارا تار و مار سازند سفارت آلمان برای اینها تشکیلات جامعی ترتیب
داده و هر کدامشان باموریت مخصوصی معین اند شما میدانید به تحریکات
آلمانها چه فتنه و آشوبی در عراق تولید شد قطعاً اینها هیچ تردیدی نخواهند
داشت در ایران هم همین کار را بکنند -

عین همین وضعیت در بسیاری از ممالك كوچك اروپا دیده میشد پیش از
غلبه آلمانها بر آنها -

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

آقایانی که در ایران اختیاراتی دارند از تحذیرات مکرر مراجع بخطر
ماندن آلمانها در خاک شما تجاهل کرده اند و این مخاطره تنها برای شما نیست
برای انگلیس و روس هم همین حال را دارد ما مصمم بر فتن آلمانها هستیم
و اگر ایرانیها آنها را بیرون نیفکنند انگلیس و روس اینکار را خواهند کرد قوای
ما مقاومت ناپذیر است -

ایرانیان! ما با شما نه نزاعی داریم و نه هم سوء قصدی نسبت بمملکت
شما و هستی و زندگی شما ما فقط میخواهیم آلمانهای ملعون را بیرون برانیم
زیرا اینها غرضی جز اینکه کشور شما هم يك میدان ستیز و خونریزی واقع گردد و
مفلوك شود ندارند اگر شما حالا با ما مساعدت کنید ما بشما مساعدت خواهیم
کرد چه حالا چه در آینده -

اسناد
اشغال
ایران

دستور معرفی کلیه افسران احتیاط و ذخیره، به واحدهای مربوطه - ۱۵ شهریور ۲۰

تاریخ ۱۳۲۰/۵/۱۵
شماره ۷۵۴
ماه ۱۳۲۰
همراه

وزارت کشور

اداره

دایره

مربط به همایمانی

پیرو شماره ۲۰۲۳ - ۲۰/۶/۱۱ راجع بانسـران
احتیاط و ذخیره مطبق تلگراف شماره ۱۳۱۹۹/۳۰۵۹۳ -
۲۰/۶/۱۱ احضار و اعزام افسران نامبرده موقوف شایسته
است بمشافـل مربوطه مشغول شوند -

ارادۀ فرمانده اراضیهان

حسن محمدیان

شماره ۷۵۴
تاریخ ۲۰/۶/۱۵

کپی

۲۰/۵/۱۸

متن تحلیف محمد رضا شاه - ۲۶ شهریور ۱۳۲۰-۱

راه ۱۳۲۴

بسمه تعالی

۵۳
۱

من خداوند قادر متعال را گواه گرفته بکلام الهی میجویم و باینچه نزد خدا محترم است
قسم یاد میکنم که تمام هم خود را مصروف حفظ استقلال ایران نموده خود را
و حقوق ملت را محفوظ و محروس بدارم قانون اساسی مشروطیت ایران را
نگهبان و برطبق آن و قوانین مقرر^۱ه سلطنت نمایم و در ترویج مذهب حقیر
اشنی عسری سعی و کوشش نمایم و در تمام اعمال و افعال خداوند عز و شانه
حاضر و ناظر دانسته مطابقتی بجه سعادت و عظمی دولت و ملت ایران
نداشته باشم و از خداوند متعال در خدمت بهترتی ایران
توفیق مطلبیم و از ارواح طیبه اولیاء اسلام استمداد میکنم
عقل رضا شاهنشاهی

۱۰
۵۶۴

اسناد
اشغال
ایران

سندنامه
آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

دوره دوازدهم قانون گذاری مذاکرات مجلس صفحه ۲۶۲

۵۲
۶

اکنون که مقتضیات داخلی کشور ایجاب نموده است که من وظایف خطیر سلطنت را عهده دار شوم و در چنین موقعی سنگینی مهم امور کشور را مطابق قانون اساسی تحمل نمایم لازم میدانم با توجه وانی باصول مشروطیت و تفکیک قوا لزوم همکاری دائم و کامل را بین دولت و مجلس شورای ملی خاطر نشان نموده برای تأمین مصالح عالی کشور متذکر شوم که هم من و دولت و هم مجلس شورای ملی و هم انفراد ملت هر یک باید مراقبت تام نسبت بانجام وظایف خود داشته باشیم و هیچ گاه به هیچ وجه از رعایت کامل قوانین فروگذار نکنیم .

در این زمینه مخصوصا برای رفاه اهالی کشور فرمان مبرک داده شده که به معین مأمورین و مستخدمین کشوری و لشگری ابلاغ گردد که هر کس از حدود قوانین و مقررات وابسته تجاوز نماید و یا به حقوق افراد تعدی کند موافق قانون بکیفر مقرر خواهد رسید .

دولت مأموریت دارد گذشته از اهتمام جدی در اجرای دقیق قوانین برای حصول تأمین قضای برنامه جامعی حاکی از رؤس اصلاحات مربوطه بامیر اجتماعی و اقتصادی و مالی و تغییر مقرراتی که با احتیاجات و مقتضیات امروز وفق نماید هر چه زود تر با موافقت و تصویب مجلس تهیه نموده بوضع اجرا بگذارند که مرجعیات آسایش عموم طبقات اهالی کشور و همچنین بهبود اوضاع زندگی خدمتگزاران لشگری و کشوری از هر جهت آماده و وسائل رفاهیت آینده کشور فراهم گردد . این نکته را مخصوصا یاد آور میشوم که من جد وائی خواهم داشت پیوسته وظایف خود را موافق قانون و وجدان انجام دهم و انتظار دارم نمایندگان ملت و هم کارکنان ادارات دولت و طبقه روشن فکر هم همین معنی را نصب العین خود نموده برای سعادت و بهر روزی همین که مقصود مشترک همه ماها میباشد از این روش منحرف نگردند ضمنا دولت این اهتمام کامل بعمل خواهد آورد که با همکاری نزدیک با دولتهائی که منافع ما با آنها ارتباط مخصوصه دارد بطوریکه مصالح مملکتی کاملاً رعایت شود مشکلاتی که فعلا برای ما پیش آمده حل شده و جریان امور رونق دلخواه گردد در اینصورت امیدوارم بفضل خداوند با منتهای کوشش که همه با تمام قوا بعمل خواهیم آورد کشتی سلامت کشور را بساحل برسانیم (مجلس پنجاهت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

۲
۵۴

رواج مرام کمونیستی در رشت - ۲ آذر ۱۳۲۰

ل-۱

وزارت کشور

اداره کل شهر بانی

~~~~~

وزارت کشور

اداره اطلاعات

دائرة دفتر

تاریخ ۴۰/۹/۲

شماره ۵۸۵۱۲/۱
پیوست ۳۱

موضوع

(محرمانه مستقیم فوری)

طبق گزارش تلگرافی شهر بانی رشت مرام کمونیسم رفته رفته در
آنجا رواج پیدا کرده بشهر بانی مربوطه دستور داده شد بنحو
شایسته جلوگیری نماید

رئیس اداره کل شهر بانی - سر پاس - راد سر

سازمان اطلاعات
جمهوری اسلامی ایران

[Handwritten signature]

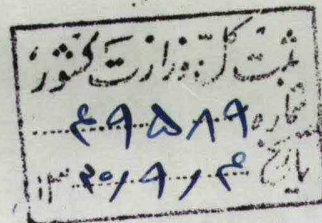
برادر محترم در رشت

۱۶/۱۲
۴
۱
۱۱

اداره اطلاعات

۲۷/۹/۲۰

[Handwritten signature]

جمع آوری عکس‌های هیتلر از عکاسخانه‌های تهران - ۵ اسفند ۱۳۲۰

ل - ۱

وزارت کشور

اداره کل شهر بانی

اداره نگارشات

دائرة

تاریخ ۲۰/۱۲/۲۹

شماره ۴۵۹

پیوست ۱۰۱۸

موضوع

مجموعه اسرار بانی
۲۰/۱۲/۲۹

وزارت کشور

عطف به مرقومه شماره ۱۷۶۹ / ۱۰۳ س معروض می‌دارد طبق

گزارش اداره مربوطه و بازجوئی که بعمل آمده است بهیچوجه

در مغازه های عکس‌فروشی و عکاسخانه ها عکس (هیتلر)

وجود ندارد فقط در دو سال پیش جاپخانه مجلس مقداری عکس

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

مشارالیه را برای مغازه کاشانی و تابان چاپ کرده بود که در

چندی پیش نسبت به جمع‌آوری آنها اقدام گردیده است فقط

ده برگ از عکسهای مزبور در مغازه زرین پوش جلو بهارستان

دیده شده که ضمن بازجوئی معلوم گردید سابقا از کاشانی

گرفته و تابحال نفروخته و در مغازه خود نگاه داشته عکسهای

مزبور بایگانی و برای جلوگیری از چاپ و نشر آن نیز دستور لازم

به مامورین مربوطه داده شد -

۱۸۸۳

رأد سر ۱۲/۶

رئیس اداره کل شهر بانی - سرپاس

۱۲۹
۱۲/۶

انتشار اوراق علیه نیروهای متفقین - ۳۱ مرداد ۱۳۲۱-۱

ل-۶

وزارت کشور

اداره کل شهر بانی

رونوشت گزارش شهر بانی مورخه ۳۱ / ۵ / ۲۱ شماره ۹۶۲ کردستان

X

اداره کل شهر بانی در این اواخر در میان پاره اهالی اشاعه داشت که از طرف هواپیمای آلمان اعلامیه بطور شعر ریخته شده در نتیجه تعقیب و جدیت شهر بانی چند نفر مورد بدگمانی واقع و دستگیر و تحت بازجوئی قرار تا اینکه در نتیجه بازرسی بدنی و اشیاء منزل محمد نام شهرت نیک بی شغل و دانش آموز (۲۰) ساله فرزند عبدالکریم مامور اداره آمار سنج در دو دفترچه کوچک بغلی که مندرجات آن اشعار بود بدست آمده و معلوم گردید که یک فقره آن که ۲ شعر آن عیناً بعرض میرساند .

ایده آن اگرچه احمق دیوان و خراست - چرخیل خرزایدن دیوانه خرتراست -

این نقشه را فروغی بیعرضه طرح کرد - او خبر خواه دشمن وید خواه کشور است -

در طهران انتشار یافته و بوسیله متفرقه به سنج رسیده ولی دفترچه دیگر که ۲ شعر از آن نیز عیناً بعرض میرساند - پسری ملوی و ون چوپان را خواهد شد - چوپان را کارسرد زدی زرخ خواهد شد - انگلیس آمد و این شاه چو مهبانشر خواهد شد - نه تو مهبان وعد و چون بت جانانشر خواند - بایک عکس درخت و یک مرد که بایک تیشه بیخ درخت را میزند و نوشته شده ما سفند یاری رئیس مجلس تشبیه بایران کردن و نقاشی نموده در بازجوئی نقاشی نامبرده را محمد نیک بی به عمل خود و گوینده

X

انتشار اوراق علیه نیروهای متفقین - ۳۱ مرداد ۱۳۲۱ - ۲

ل-۶

وزارت کشور

اداره کل شهر بانی

	شماره	مورخه	رونوشت ۲
X			اشعار را نیز که بد گوئی پشاه فعلی و سایرین است صریحا به انکاء اینکه دوره - دموکراسی است و قلم و زبان آزاد است و منهم شاعر به خود انتساب میدهد - نامبرده باز داشت استدعای آموزش فوری را دارد - پاسار آصف وزیری رونوشت مطابق با اصل است سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
X			

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۶ خرداد ۱۳۲۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۶ / ۳ / ۱۳۲۱

اقدام در مسائل زیر مورد تقاضا است اولاً مقامات انگلستان بتصور اینکه موقع فصل برداشت محصول است از دادن گندم بایران خود داری دارند حال آنکه بواسطه بدی محصول در سال گذشته هنوز حداقل تا سرخرمن به سی هزار تن گندم احتیاج هست .

ثانیاً وسائل نقلیه برای تامین احتیاجات عمومی خصوصاً حمل خواربار اهمیت زیادی دارد چنانچه مقدار کافی کامیون و لاستیک داده نشود مسلماً مضیقه فوق العاده ایجاد خواهد شد شتر و قاطر هم دیگر رایزان یافت نمیشود . دولت با کشتی ستیل ناویکاتر مقداری لاستیک و کامیون داشت که بواسطه بگل نشستن آن در ممبازا *Mumbai* این اشیاء هنوز نرسیده با تقاضاهای مکرر در حمل آنها بوسیله دیگر اقدام ننموده اند تقاضای اقدام عاجل هست . ثالثاً برای اینکه دولت بتواند در امر خواربار از هر حیث موفقیت پیدا کند و از ترقی بهای آن جلوگیری کند انگلیسها باید از خرید مستقیم خود داری کنند غیر از گندم و جو برای احتیاجات خودشان که باید خودشان وارد نمایند سایر احتیاجات آنها ممکن است بوسیله کمیسیون از نمایندگان دولت و نمایندگان آنها تهیه شود رابعاً باید موافقت کنند برای جلوگیری از صدور اجناس ممنوعه عملیات بازرسی مامورین گمرک در مرزها کاملاً اجرا شود البته دولت در تشریفات گمرکی نهایت مساعدت را بعمل خواهد آورد . در اینجا هم مذاکره شده است .

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۴ تیر ۱۳۲۱-۱

وزارت امور خارجه

رونوشت تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۴/۴/۱۳۲۱ شماره (۵۸۸)

۷۳ خواهشمندم مفاد این تلگراف را با اطلاع مؤثرترین شخصی که سیاست خارجی انگلستان را در دست دارد برسانید .

دولت ایران از اقداماتی که دولت انگلستان تا حال در همراهی با ایران کرده تشکر دارد منتفی اگر در تأمین تقاضاهای حقه خود پافشاری میکند نباید اولیای امور انگلستان این عمل را حمل بر عدم قدر دانی نمایند . تقاضاهای دولت ایران که اینقدر گزاف بنظر میرسد اگر درست توجه کنند در مرحله اول خواهرها را است که وضع ناگوار آن مکرر در مرکز با اطلاع مأمورین مربوطه انگلستان رسیده و در مرحله دوم وسائل نقلیه است که آنهم بواسطه ارتباط کاملی که با تا میسن خوار بار دارد مورد تقاضای مکرر دولت ایران بوده . البته وقایع شهر سو و ورود قوای متفقین و ماندن آنها در ایران در این قسمت تاثیر کلی داشته زیرا قوای متفقین که عده تحقیق آن بر ما مجهول ولی هیچوقت کمتر از ۵۰ هزار نفر نبوده اند از خوار بار ایران اعاشه نموده گذرشته از این عده زیادی لهستانی که عده آنها نیز در حدود سی الی چهل هزار نفر میشود در ایران بسر میبرند که این نیز در تحمیل بر خوار باران کشور است . بعلاوه مقدار زیادی خوار بار ایران چه بطور مستقیم از طرف آقایان خریداری و صادر میشود و چه بواسطه وضعیت فعلی و عدم امکان نظارت در مرزها بطور قاچاق خارج میگردد .

تعیین میزان اجناسی که صادر میکنند بعزت اینکه متفقین در گمرکات از دادن اظهارنامه خود داری میکنند مقدور نیست ولی قهقن که سراسر ایران را فرا گرفته و بر شدت آن روز بروز افزوده میشود حاکی از مقدار زیادی جنس و خوار بار است که دائما از سرحدات ایران خارج میگردد . بالاخره در حدود هفتاد هزار عمده که باید حقا در دهات کار کنند برای عملیات راهسازی متفقین مشغول کارند و صرفنظر از اینکه این عده در تولید کشور کمکی نخواهند کرد خوار بار آنها نیز تحمیل بر دیگران خواهد بود .

بنابراین ملا حظه میفرمائید تحمیلات آقایان متفقین چه مستقیم و چه غیر مستقیم بر خوار بار کشور محرز و مؤثر میباشد . نسبت بواسطه حمل و نقل هم بطوریکه مکرر تذکر داده شده در حسد و یکمزار و بانصد کامیون از موجودی کشور در اختیار U.K.C. است که این مقدار با در نظر گرفتن موجودی وسائل نقلیه ایران و احتیاجات باربری غله و غیره فوق العاده زیاد است شرکت مزبور باین هم اکتفا نکرده و مدعی است باید سهمیه لاستیک و لوازم یدکی که امرکایران داده و میدهد تماما بوسیله او توزیع شود . راه آهن سرتاسری ایران و راه آهن تبریز

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۴ تیر ۱۳۲۱-۲

وزارت امور خارجه

- ۲ -

نظارت متفقین و تمام حمل و نقل آنها را عهده دار است البته باین ترتیب تصدیق میفرمائید
خواستن کمک در تأمین احتیاجات با بری ایران از حیث وسائل نقلیه تقاضای بلاعوضی نیست .
در مقابل این استفاده هائی که متفقین از منابع مختلفه این کشور کرده و میکنند دولت انگلستان از
شهریور باینطرف مقدار ۴۸۴ ۵۵ تن گندم ۲۴۸۵۰ تن شکر ۱۳۰۱۵۰ عدل قماش و ۵۰۷ تن چای
بایران داده و در سمت وسائل نقلیه با اینکه چندین ماه است از طرف *M. J. C. C.* وعده شده
با نظارتی که در حمل و نقل دریائی دارند برای انجام و حمل سفارشات لاستیک و لوازم یدکی کامیون
که مدتهاست در امریکا با وجود کشایش اعتبارات آنها معطل مانده اقدام خواهند نمود نه فقط
کمکی نکرده اند بلکه طبق مدارک موجود مقداری از سفارشات ما را هم خودشان استفاده کرده اند
و حال آنکه دولت و ملت ایران انتظار دارند متفقین تسهیلاتی که در پیمان سه گانه در کمک بوضع
اقتصادی کشور ما دارند اجرا کنند . بنابراین اگر دولت ایران تحت تاثیر این وضعیت اصرار در
تقاضاهای حق خود نمایند میتوان منصفانه او را متهم بعدم قدر دانی نمود ؟ آیا دولت ایران نباید
در سهم خود متاسف باشد که کمک متفقین در مقابل تحمیلاتی که بکشور ایران عملا شده است ناچیز میباشد ؟
اظهار آقایان باینکه در امر خرید غله بیطرفی پرداختی از طرف دولت کم است یا مأمورین مواظبت و
مراقبت در جمع آوری نمیکند اساس صحیحی ندارد زیرا از حیث افزایش بها تا حال در ظرف یکسال
بیش از ۱۵۰٪ تفاوت در نقاط مختلف کشور پدید آمده است و متهمی چون عمال متفقین بی پروا
و برخلاف مقررات بخرید اجناس انحصاری و غیر انحصاری اقدام مینمایند البته بهای کلیه اجناس
رو به ترقی گذارده و اشخاص هم روی این جریان دیگر چشم خود را در انتظار فروش بقیمتهای گزاف
بدولت نخواهند نروخت باین شکل اشکالات جمع آوری هم معلول دخالت خود آقایان است متهمی
این هم یکی از دلائلی است که برای قرار از انجام تسهیلات خودشان در کمک با اقتصادات ما هر دفعه
اظهار مینمایند .

بطور خلاصه دولت ایران در تقاضاهای خودش راه مبالغه و افراق را هیچوقت نیبموده و هیچگونه تقاضای
غیر مشروعی هم نداشته و ندارد بعلاوه اشکال حمل و نقل و اشکالات دیگر متفقین را از نظر در داشته
و آنچه تا حال تقاضا نموده با توجه بوضع بین المللی و حد اقل احتیاج بوده و دولت و ملت ایران
انتظار دارند متفقین با در نظر گرفتن وضع اقتصادی ایران که خدمات آن قسمت عمده اش مربوط
به عملیات خودشان است و همچنین با در نظر گرفتن تعهدی که در این قسمت طبق پیمان کرده اند
اقدام فوری در انجام تقاضاهای ایران نمایند والا چنانچه کمک بموقعی نشود وضعیت ایران دچار
اختلال و صدمه آن محققا عاید خودشان خواهد گردید .

دو چیز فوق العاده مهم که محتاج با اقدام فوری است رساندن سی هزار تن گندم و ده هزار حلقه
لاستیک در ظرف سه ماه میباشد بشرط اینکه بلا فاصله شروع بحمل و تحویل آن نمایند . البته احتیاجات
سه ماه بعد با اطلاع چنانچه مالی خواهد رسید .

در خاتمه خواهشمند است مراتب بالا را بنحوی که مقتضی میدانند با اطلاع مقامات مسئول انگلستان رسانده
و مخصوصا توجه آنها را باینکه کمک فوری در امر خوار و بار و وسائل نقلیه جلب فرمائید و اطمینان بدهید که
این تقاضای دولت ایران با توجه بتمام اشکالات موجوده فعلی میباشد و گراف نیست و آقایان را بخاطری

بقیه پشت صفحه

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۴ تیر ۱۳۲۱-۳

که عدم کمک آنها در وضع اقتصادی و عمومی ایران ایجاد خواهد کرد متوجه ساخته و تذکر دهید
که اصرار دولت متکی باین دلائل است - قریباً ضرورت جامعی از اجناسی که تا حال متفقین داده و
استفاده هائیکه در مقابل از منابع طبیعی و صنعتی ایران کرده اند برای استحضار جناب عالی ارسال
خواهد شد .

امیر کورنی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۳۲

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۱ تیر ۱۳۲۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۳۲۱ / ۴ / ۲۱

۰۰ مراسله را که تهیه فرموده اید ارسال دارید خرید آن‌وقت از ایران و صدور آن محرز و در موارد مختلفه هم مراتب سفارت انگلیس تذکر داده شده است بازبودن سرحد و خروج اجناس بطور قاچاق نیز در اثر وقایع شهریور بیشتر شده است با این مراتب چون منظور ایراد گیری نیست و بلکه می‌خواهیم جلب مساعدت کرد ما شیم هر طور صلاح بدانید مراسله را تنظیم و ارسال فرمائید که در نتیجه حضرات تشویق بمساعدت شوند چونکه وضع نان خوب نیست و مخصوصا باید همراهی کنند در مدت کم مقداری گندم بماند و الا قحطی پیش آمده سلب امنیت میشود در اینجا هم روز ۱۹ تیر با کاردار سفارت انگلیس مذاکرات لازم بجا آوردم و قرار شده است بلندن تلگراف و بخواهد هر چه زود تر مساعدت نمایند مقدار گندمی که فعلا لازم داریم و باید در فاصله یکماه تدریجا برای نان تهران تحویل دهند سی هزار تن در مدت سه ماه است که لااقل هر ماه ده هزار تن تحویل دهند البته این نظریه را تایید و طوری اقدام خواهید فرمود حاضر شوند از هر کجا ممکن است این مساعدت را با ما بنمایند

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۷ مهر ۱۳۲۱

سوره (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن شماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۳۲۱/۷/۷

با اینکه از جهت خوار بار و سایر کالاها بی نهایت در مضیقه میباشیم مقدار چهل و دو هزار تن گندم قند شکر قماش و غیره متعلق بدولت و تجار قریب هشت ماه است بتدریج در بنادر جنوب جمع شده و چون نیروی متفقین خط آهن را تخصیص با احتیاجات خودشان داده اند ما مورین نمیتوانند این کالاها را بداخله کشور حمل نمایند نظر باینکه انبارهای گمرک استتاعت نگهداری این مقدار کالا را ندارد قسمت عمده آنها در محوطه های گمرک مانده و با فرارسیدن فصل یارندگی وزستان تمام آنها فاسد و از بین خواهد رفت اینجا با سفارت و مقامات مربوطه انگلیس مذاکره اقدام جنابعالی در آنجا مؤثرتر خواهد بود بفرمائید دستور مقتضی بمامورین خودشان صادر نمایند که این کالاها که برای احتیاج کشور ضرورت فوری دارد حمل بشود طبق پیمان منعقد شده متعهد شده اند در موقع استفاده از خطوط آهن ایران حوائج ضروری ما را کاملاً منظور نمایند نتیجه را تلگراف فرمائید .

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۵ مهر ۱۳۲۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف بجناب آقای تقی زاده وزیر مختار ایران در لندن بتاريخ ۱۳۲۱/۷/۲۵

امروز تلگراف مستقیمی بآقای چرچیل در تقاضای فوری بیست و پنجهزار تن گندم و دو بیست و پنجاه کامیون مخابره و اعلیحضرت همایونی نیز از اعلیحضرت پادشاه انگلستان تقاضای توجه فوری فرموده اند. چون موضوع خواربار حائز اهمیت خیلی زیاد و بواسطه کمی گندم و نداشتن وسائل باربری قحطی و انقلاب خیلی نزدیک مخصوصا در پایتخت پیش‌بینی میشود خواهشمندم سعی کنید نخست وزیر انگلستان را هرچه زودتر ملاقات و نتیجه را بآقای تلگراف فرمائید ضمنا بطور اختصار جنابعالی را مطلع مینماید در ملاقاتهایی که این روزها در تهران با آقای کیسی وزیر کابینه مقیم قاهره دست داد این موضوع را جز سایر مسائل صحبت کردیم فقط با دادن پنجهزارتن گندم بشرط تسلیم بیست و پنجهزار تفنگ موافقت کردند و حال آنکه بعد از تفنگ و فشنگ و مسلسل‌هایی که پارسال از ما گرفته اند و هنوز قیمت آنها نپرداخته اند دیگر چیز قابلی برای ما باقی نیست ما سخت مبتلای اشکالات و ناامنی داخلی هستیم و احتیاج مبرم باسلحه داریم و دیگر غیر ممکن است تفنگی تسلیم کنیم با این وصف چون احتیاج شدیدتر بکامیون داشتیم در هفته های اخیر بالاخره از طرفین قبول شد پانزده هزار تفنگ دیگر بقیمت هفت لیره و کسری از ما بگیرند و در عوض مقداری کامیون بقیمت هر دستگاه چهارصد لیره فوری تحویل نمایند ضمنا قیمت اسلحه تحویلی پارسال را هم بلا درنگ بپردازند سال گذشته دولت انگلستان احتیاج باسلحه داشت ما فوراً دادیم حالا ما احتیاج بگندم داریم تمام مناسبات و تعهدات ناشی از پیمان را هم که کنار بگذاریم ممکن است در مقابل تفنگهای پارسال حالا

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۵ مهر ۱۳۲۱-۲

بما گندم بدهند بعلاوه قرارداد مالی ما حاکی از این است که شصت درصد ارزهاییکه دولت ایران دارد قابل تبدیل بکالا باشد در ششماه اول تقریباً هیچ کالائی نداده اند و مقداری خواربار واجب را ممکن است جزء این قسمت از تعهد خود قرار دهند عجب اینست باوجود دیدن این وضع بجای هرگونه همراهی صحبت از احتکار میکنند و در هر موردی که باظهار آنها کسی را تعقیب کرده ایم چیزی معلوم نشده چون میگفتند در بعضی نقاط کشور جنس کافی موجود است چندماه است بخود انگلیسها اختیار داده ایم بهر قیمت ممکن شود بخرند بیش از میزان غیر قابل ذکری نتوانسته اند تهیه نمایند سه روز پیش باز مجبور شدیم لایحه دو هزار میلیون (۲۰۰۰) اسکناس اضافه بمجلس ببریم که سخت دچار مخالفت میباشد زیرا در ظرف یکسال گذشته برای تبدیل لیره ها مقدار اسکناس را از یک هزار و پانصد میلیون بسه هزار میلیون ریال رسانده و حالا باز اضافه میخواهند و حال آنکه هیچ مساعدتی بمانکرده اند و تقاضاهای روزانه اسکناس ما را به ورزشکستگی حتمی سوق میدهد هزینه زندگی نسبت بسه سال پیش چهار برابر شده است و معلوم است این دو هزار میلیون اضافی بکجا خواهد کشید دولت نمیداند جواب مردم را چه بگوید و چگونه از لایحه افزایش اسکناس در مجلس دفاع کند لااقل اگر فعلاً این کمک جزئی را بکنند در احساسات مردم بی تاثیر نخواهد بود والا با این وضع نه این دولت بلکه هیچ دولت دیگری کشور را نمیتواند اداره کند در تلگرافی که آقای چرچیل مخابره شده تفصیل حال و مذاکره با آقای کیسی به بیان جنابعالی احاطه شده است منتظر جواب فوری است .

۳۱
۷۷۷۱

۷۷۷۱ / ۵۵۵۶۱

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۹ آبان ۱۳۲۱ - ۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۳۲۱/۸/۱۹

... قیمت اسلحه هنوز پرداخت نگردیده مجدداً سفارت انگلیس تاکید شد راجع بوضعیت گندم و خواربار اقدامات جدی در اجرای قانون منع احتکار جمع آوری محصول و جیره بندی از طرف دولت شده و میشود تعیین میزان قطعی غله و اظهار نظر مستشار آمریکائی پس از مطالعات کامل اطلاع داده خواهد شد بهر حال چون وضعیت غله کشور و نان تهران بی انداز و خیم و خطر قحطی و گرسنگی روز بروز بیشتر میشود برای اینکه تا انتهای از وخامت اوضاع جلوگیری شود باید اقدام فرمائید که قبل از اعلام نتیجه مطالعات و اظهار نظر مستشار آمریکائی بهر ترتیبی هست مقداری گندم بایران بدهند . هنوز در مقابل تفنگها حاضر نشده اند کامیون بدهند . خروج خواربار از مرز بوسیله کامیونهای ارتش انگلیس بطور غیر مجاز ادامه دارد و با اوضاع کنونی فاقد وسائل کنترل هستیم آنها ضمن یاد داشت‌هایی با تعیین مقدار و ذکر تاریخ سفارت انگلیس اطلاع و تقاضای جلوگیری و پرداخت عوارض گمرکی شده است ولی بهیچوجه ترتیب اثری در جلوگیری آن بعمل نیآورده و نسبت بپرداخت عوارض مقدار خوارباریکه تاکنون صادر شده میگویند بطوریکه در فلسطین و عراق و سوریه و مصر معمول است باید معاف باشند . برای حمل مازاد محصول نقاط شمال ایران که نسبتاً امسال خوب شده است مأمورین شوروی مزاحمت فراهم آورده و جلوگیری میکنند با وجود اقداماتی که تاکنون در تهران و مسکو شده است هنوز به نتیجه نرسیده خوب است درین باب هم مذاکره فرمائید در هر حال مقدرات ما در دست آنها و هر طوریکه میخواهند رفتار میکنند . برای حمل مازاد محصول نقاط شمالی بمرکز زیاد اشکال تراشی میکنند و اغلب روزها بکلی جلوگیری

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۹ آبان ۱۳۲۱ - ۲

میکند و برخلاف وعده که داده بودند در مقابل پنجاه هزارتن برنج پنجاه هزارتن گندم بدهند حالا بطور قطع از این معامله خود داری و سی هزارتن برنج و پانزده هزارتن جو و پنج هزارتن گندم و بیست هزارتن سیب زمینی بدون معاوضه با خواربار دیگر از ما جدا میخواهند و دولت ناچار باید تن در دهد والا جلو تمام محصول آذربایجان و خراسان را خواهند گرفت و علاوه بموجب صورتیکه اخیرا داده اند مقدار زیادی گوسفند و گاو اسب شتر و غیره میخواهند و دولت نیز با اینکه مملکت در خطر قحطی است برای رفع مشکلات موافقت کرده با این وضع انگلیسها برای کمک با ما و دادن مقدار جزئی گندم چه تقاضای کمرشکنی از ما دارند انصاف و وجدان بر این حکم میکند که اقلا انگلیسها آن مقدار خوارباری که روسها از ما میبرند در مقابل همان مقدار گندم و خواربار دیگر بدهند اقدام مقتضی منوط بنظر و تشخیص جنابعالی است .

۵۱
۱۷۵۸

۱۳۵۵۸/۷۷۷۱/۱۰

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۱ آبان ۱۳۲۱ - ۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف بسفارت شاهنشاهی در لندن مورخ ۱۳۲۱ / ۸ / ۲۱

در باب قیمت اسلحه میگویند حاضریم بپردازیم ولی در قیمت‌ها مخصوصا بهای مسلسل اختلافی است که مشغول مذاکره هستیم نتیجه را اطلاع خواهم داد در باب موافقت نامه گندم و جو متن تازه از سفارت انگلیس و سفارت امریکا بماتسلیم شده با متنی که بجناابعالی مخابره کرده ام تفاوت‌های حساسی دارد بجای تعهد صریح در رساندن کسری غله بتمام یا قسمتی از کشور که کسر داشته باشد فقط مینویسند در حدود کامل توانائی خود سعی خواهند نمود کسر گندم را با محسوب داشتن سایر مواد اختلاطی نان بدهند و نیز تقسیم و توزیع غله را بهمه جای ایران بعهده و مسئولیت خود ما واگذار کرده اند در صورتیکه ارتش شوروی اغلب از حمل و نقل غله جلوگیری میکند و حال آنکه در این دو قسمت قبلا بین ما در تهران موافقت کامل با مضمون تلفنی که مخابره شده موجود بود حالا که این جواب رسیده در اینجا هرچه صحبت کردیم تغییری ندادند آوردن بیست الی بیست و پنج هزار تن گندم را نیز بهر زودی که ممکن شود بشرط پرداخت ریال بدون وقفه و هرچه بخواهند موکول نموده اند بدیهی است این ترتیب کار ما را در تحصیل اجازه اضافه اسکناس در مجلس تسهیل نمیکند و بر فرض تحصیل اجازه هم عاقبت چنین عملی معلوم است مطلب دیگر اینکه دولت شوروی نیز نظیر همین تقاضا را دارد یعنی ریال نامحدود در مقابل دلاری که در حساب خودشان در روسیه نگاهدارند میخواهند با حق چهل درصد بطلای موجود در مسکو این اشکال هم بوزیر مختار انگلیس گفته شد و تقاضا نمودم خودشان احتیاج ریالی شوروی را تامین کنند که با يك جا طرف معامله باشیم قبول نکرد این است گردش کار در چند روز اخیر ضمنا جواب پادشاه

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۱ آبان ۱۳۲۱ - ۲

انگلستان با علیحضرت همایونی با امضای پادشاه رسید ولی در جواب اینجانب از آقای چرچیل هنوز تلگرافی نشده است در این مسائل هر نظری دارید زود تر تلگراف فرمائید .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۱۵۷۱ / ۲۱

۱۵۷۱ / ۳۱

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۶ آذر ۱۳۲۱-۱

نوع ۸

وزارت امور خارجه

اداره

شماره

تاریخ

پیوست

ترجمه نامه وزارت امور خارجه انگلستان

تاریخ ترجمه - ۲۳ / ۱۰ / ۳۲۱

مترجم - ابوتراب دیهیم

تاریخ اصل ۲۷ نوامبر ۱۹۴۲

شماره ۳۴ / ۱۲۲ / ۶۸۴۸

وزیر مختار - زینم

مسائلی که در نامه ۱۷ نوامبر جناب عالی در پیرامون وضعیت خواربار ایران طرف بحث

قرار گرفته بود اکنون مورد امعان نظر و استدلال واقع گردیده است .

پیش از همه تذکر این نکته را لازم می‌شمارم که دست‌انداز این نظریه شما که میبایستی موضوع تهیه

خواربار و مسئله ازدیاد انتشار اسکناس هر یک بطور جداگانه فیصله پیدا کند که کاملاً موافقت دارم -

دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان پیوسته موید این نظریه بوده که بین این دو موضوع وجوه

رابطه موجود نمیباشد در صورتی که دولت ایران در جریان مذاکرات اخیر در طهران همواره خواسته

انجام اجرای تعهداتی را که طبق پیمان مالی ۱۹۲۶ مه ۱۹۴۲ ابرهده گرفته اند به تحویل مقادیر

زیاد تری گندم موکول بکنند .

بطوریکه جناب عالی نیز اطلاع حاصل نموده اید در تاریخ ۱۹ نوامبر مجلس ضمن تصویب قانون انتشار

اسکناس اجازه صدور اسکناس را به هیئت نظارت امور اسکناس واگذار کرد - دولت اعلیحضرت

پادشاه انگلستان این تصمیم را با حسن استقبال تلقی نمود و امیدوار است که این تصمیم به مشکلاتی

که در راه تأمین حوائج مالی متفقین در ایران ایجاد شده بود خاتمه می‌بخشد - این وجوه برای

اصلاح جاده‌ها بهبود بنادر و توسعه خطوط آهن کشور صرف شده و تا با مرزهای این راه فوائد بیشمار

و پایداری نصیب ایران گردیده است و دست‌انداز امیدوار است در آتی نیز از این راه فوائد زیاد تری عاید شود -

در موضوع اعلامیه انگلیس و آمریکا از قرار معلوم روی متن آن در طهران موافقت حاصل گردیده است

و همین زود به انتشار خواهد یافت ضمناً دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان بدون این که

منتظر انتشار این اعلامیه بشوند ترتیبی داده اند که راه نوامبر پنجاه و نهمین روز ماه دسامبر پنجاه و نهمین

و در تعقیب آن هر چه زود تر ده هزار تن گندم بایران حمل بشود - " سر ریدر بولارد " - " Sir Reader Bullard "

اسناد
آرشیو ملی ایران
ایران

سند نامه
آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۶ آذر ۱۳۲۱-۲

نونه ۸

وزارت امور خارجه

- ۲ -

اداره

شماره

تاریخ

یومست

نیزقراری داده که برای رفع کمبود کنونی سه هزاروانصد تن جو عراق فوراً از اهواز به تهران فرستاده شود .
دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان با این ترتیب نهایت کمترین با ایران مبذول میدارند و امیدوارند که دولت ایران هم بپسهم خود اقدامی بعمل بیاورند که مقررات قانون ضد احتکار (جداً بموقع اجراء آید) و کسانی را که تخلفشان به ثبوت برسد شدیداً بمجازات برسانند - بدیقتانه دولت ایران در مورد اجرای این قانون تا بحال چندان بذل همتی ننموده و عمل آنها دال بر این معنی شده که سفته بازان و محتکرین اجازه دارند بدون تشویش خاطر عملیات خویش را ادامه بدهند .

جناب عالی متذکر شده اید که مقامات متفقین مواد خواربار را از ایران صادر مینمایند - بطوریکه "سر مورس پترسن - Sir Maurice Peterson" ضمن نامه مورخه ۲۰ مه (شماره ۳۴ / ۱۲۲ / ۲۸۷۵) خود توضیح داده "دولت ایران خود بمقامات متفقین اجازه داده اند بجزگندم پارهای مواد خواربار دیگر را در حدود سهمیه ای که تعیین شده است بخارج بفرستند" - دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان از صدور مواد خوارباری که خارج از حدود سهمیه نامبرده باشد اطلاعی ندارند .

نظر شخصی شما مبنی بر این است که برای مخارج متفقین بجای حسابهای جداگانه در مسکولند - حساب در انگلستان نگاهداری شود - دوستدار این حسن ظن را تقدیر می کنم ولی در عملی بودن آن مشکوک می باشم علی الخصوص حالا که باید مخارج دولت آمریکا را در ایران نیز منظور نظر قرار داد .

اماد رخصت تأخیری که در تأدیه بهای اسلحه جاتی که سال قبل دولت انگلستان خریداری نمود مروجی دانه مطلب بدین قرار است که چندی قبل "سر ریچارد" بدولت ایران اطلاع داد که دولت انگلستان حاضر است بهای آنها را فوراً کارسازی نماید - تأخیر از این روی ناشی شده که دولت ایران برای مسلسل ها قیمتی مطالبه میکنند که خیلی بیشتر از بهائی است که دولت انگلیس بپردازد اختشوافقت کرده است .

این نکته را هم متذکر گردیده اید که مقامات شوروی تقاضا دارند مقدار زیادی مواد خواربار برای مصرف نیرویشان تحویل آنان شود و گفته اید که مقامات نامبرده مانع از انجام این مقصود میشد که مازاد محصول آنجا را و خراسان به سایر نقاط کشور فرستاده شود - از قرار معلوم دولت ایران به سفیر کبیر خود در مسکود دستور داده که در این باب با دولت شوروی مذاکراتی بعمل بیاورد و امیدوارم که در نتیجه این مذاکرات قرار رضایت بخشی برای حمل مواد خواربار از ایالات شمالی به طهران داده خواهد شد .

ارادت کیش

امضا - الکساندر کاوگان

جناب آقای سید حسن تقی زاده

سفارت ایران در لندن

درخواست وزارت خارجه از نخست وزیری - ۱۸ اسفند ۱۳۲۱

وزارت امور خارجه

محرمات و فوری

اداره دفتر محرمات
شماره ۴۰۰
تاریخ ۱۸/۱۲/۲۱
پیوست

جناب آقای نخست وزیر

پیرو نامه مورخه ۱۶/۱۲/۲۱ شماره (۳۵۴۳) راجع به درخواست اداره رادیو انگلستان از جناب آقای تقی زاده وزیر مختار شاهنشاهی در لندن که مختصری در عید نوروز در رادیو بغارسی صحبت بدارند با استحضار محترم میرساند جناب آقای تقی زاده در ضمن استیذان برای حرف زدن در رادیو تذکر داده اند که " قصد دارم فقط چند کلمه بیشتر نگویم آنهم فقط راجع به تبریک نوروز و اهمیت عید " نسبت با ساس موضوع که اجازه داشته باشند در رادیو صحبت نمایند در نتیجه مذاکره تلفونی که فرمودند " مانعی ندارد " همینطور بجناب آقای تقی زاده پاسخ صادر گردید که اگر بخواهند با اداره رادیو زودتر جواب دهند و موقع معینی را برای خود در پرگرام ذخیره کنند تاخیر نشود ولی بنظر وزارت امور خارجه در این موقع اول سال که ممکن است بعد از تحمل تمام سختی ها که در این چند سال جنگ برای ما پیش آمده و بآن ساخته ایم تازه فصل جدیدی از آغاز بدبختی و گرفتاری برای ما - پیش بیاید که در رأس همه کمیایی و قحطی در مقابل احتیاجات و ضروریات ظاهراً حتمی است و میشود احتمال هم داد که امراض مسریه گوناگون سرآمد همه سختی ها نیز گریبان گیر اهالی رنج کشیده ورنجبر این کشور شده از عده زیادی کشتار نماید و باید متفکین ما بما آنچه در حیطه اقتدار دارند همراهی کنند تا سختی و بیچارگی از سراسر کشور لااقل در حد ممکن کمتر شده و ما بتوانیم تا روز صلح و ایتهمه امیدواری ها که برای ایام بعد و روزگارهای آتی مه میدهند یکطوری خود را با برجا و زنده نگاه داشته بآن موقع از تاریخ و روزهای خوش برسیم هیچ عیب ندارد جناب آقای تقی زاده ضمن اظهارات خودشان در رادیو که تبریک نوروز را به هموطنان میگویند و اهمیت عید را آنهم این عید چند هزار ساله باستانی ایرانیان را بگوش عالم و عالمان میرسانند بفرمایند که ایرانی ها با آنهمه شوکت و عظمت آداب و رسم و آنهمه توانائی مادی و معنوی که از پرتو مراتب دانش و بینش و محصول زیاده خود دور و نزدیک دوست و دشمن همه را بر خور دار و متمتع مینمودند حالا و در این ایام از روزگار تاریک فعلی

نمونه ۸

درخواست وزارت خارجه از نخست وزیری - ۱۸ اسفند ۱۳۲۱-۲

وزارت امور خارجه

- ۲ -

اداره .....
شماره .....
تاریخ .....
پیوست .....

در چه حال و چه روزی هستند و حادثه جنگ که دیگر کشورها بهم ریخته اند چگونه امور مالی و اقتصادی و شیرازه هستی آنها را از هم پاشیده است . ایران این کشور پهناور زراعتی که همیشه زائد محصول زمینی و درختی و حتی حیوانی خود را بجاهای دور دست میفرستاده اکنون اهل آن بلقمه نانی محتاج و تکلیف آتیه خود را هم نمیدانند که رو بچه وضع و چه ناگواری های بدتر و سخت تر میروند بدیهی است جناب آقای تقی زاده با اطلاعات مبسوطی که از وضع ایران مشکلات سیاسی اداری و مخصوصاً وضعیت ارزاق و احتیاجات فعلی ما دارند و بخوبی میدانند که چه پیش آمده ها و چه مداخلات باعث این روزگار سختی و بدبختی شده و حالا چه مساعدت های لازم است که ما را از این پیچ و خم بیرون بیاورد و چه پیش بینی هایی هم باید برای آتیه حتی نزدیکی احتمالی جنگ بایران و مصونیت نسبی این کشور و بالاتر از همه موقع آخر کار و خاتمه جنگ که رعایت خسارات وارده باین کشور را بکنند و استقلال و تمامیت ایران را محفوظ دارند . خود بهتر و خوبتر تشخیص میدهند که بچه طور و بچه قسم در چند کلمه عبارات مؤثر تمام می منظورات بالا را پیروانند که در نتیجه هم وضعیت بخوبی روشن و هم جلب مساعدت ممالک دور و نزدیک مخصوصاً متحدین ما بشود تا فکری کنند ایران هر قدر ممکن است از این مصائب مصون و احتیاجات ضروری آنها در نظر گرفته شود - البته نمیخواهیم اشکال سیاسی تولید ورنجشی بیفایده پیش بیاوریم بلکه میخواهیم سختی و بدبختی فعلی ما را بدرستی دریابند و فکری هم از راه خیرخواهی بکنند و ضمناً بدانند یک کشوری که طرف دعوی نبوده و وقتی اینهمه خسارت و زحمت متحمل شود خیلی بدیهی است که باید در موقع خوشی و موفقیت هم سهمی بسزا داشته اگر چیزی باوندند چیزی هم نخواهند که مخالف تمامیت و استقلال و مصالح حیاتی آن باشد .

با مراتب بالا در نظر گرفته شده بسفارت شاهنشاهی در لندن تلگراف زیر مخابره شود :

)) پیرو ۰۰۰ ضرر ندارد با اطلاعات مبسوطی که از مشکلات سیاسی و اداری و اقتصادی و مخصوصاً وضعیت ارزاق و احتیاجات ما دارید و بخوبی میدانید چه پیش آمده و چه مداخلات باعث این روزگار سختی و بدبختی ایران شده و حالا چه مساعدت های لازم است ما را از این مصائب و گرفتاری ها بالنسبه بیرون بیاورد و چه پیش بینی هایی هم باید برای آتیه حتی نزدیکی احتمالی جنگ بایران و مصونیت نسبی این کشور

نمونه ۸

درخواست وزارت خارجه از نخست وزیری - ۱۸ اسفند ۱۳۲۱-۳

وزارت امور خارجه

- ۳ -

و بالاتر از همه موقع آخر کار و خاتمه جنگ که رعایت خسارات وارد شده باین کشور را بکنند و استقلال و تمامیت ما را محفوظ دارند ضرورت دارد ضمن تبریک عید و اظهاراتی که برای توضیح در اهمیت عید میفرمایند بهر وضع و بهر عبارت که صلاح و مقتضی بدانند زمینه بیاناتی هم نسبت بمطالب بالا بزبان فارسی یا انگلیسی و یا هر دو تهیه نموده بوضع خوشی و مطلوبی در جای خود ادا بفرمایند که شاید وضعیت بخوبی روشن و جلب مساعدت ممالک دور و نزدیک و مخصوصاً متحدین ما و ممالک امریکا بشود و در نتیجه هم نفعی بر آن متصور گردد بدیهی است خود جنابعالی بهتر و خویر تشخیص میدهند که با رعایت موقعیت و وضعیت فعلی بچه نحو و بچه قسم در چند کلمه عبارات مؤثر و جامع تمامی منظورات ذکر شده را پیروانید با این مراتب اگر باز هم بجبهاتی مقتضی ندانید اصلاً صحبتی از این مطالب بشود دیگر لازم بمراجعه ثانوی نیست هر طور مقتضی دانستید مختارید اقدام بفرمائید))

خواهشمند است هرگاه تصویب میفرمایند تلگراف بالا مخابره شود مقرر دارند اجازه آن را زود تر ابلاغ نمایند که تا دیر نشده اقدام شود .

وزیر امور خارجه

۳۵۸۴۸
۱/۱۲/۲۲

نمونه ۸

اسناد
اشغال
ایران

سند نامه
آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

تعطیلی عمومی به مناسبت خاتمه جنگ دوم جهانی - ۱۳۲۴

وزارت کشور استانداری استان دهم

تاریخ .....

شماره .....

پیوست .....

۲۴

اداره

طبق تلگراف شماره ۸۲۳۷ جناب آقای نخست وزیر مناسبت خاتمه جنگ جهانی و پیروزی متفقین روز پنجشنبه ۲۵ مرداد ماه جاری کلیه وزارتخانه ها و ادارات دولتی و موسسات تعطیل خواهند بود. روزهای پنجشنبه ۲۵ و جمعه ۲۶ مرداد ماه مراسم جشن و شانمانی با آفراشتن پرچمها در سراسر کشور برپا خواهند شد. -
استاندار استان دهم - وارسته

[Handwritten signature in blue ink]
دوره

۹

